

Брюксел, 14 септември 2023 г.
(OR. en)

12943/23

LIMITE

COSI 149
JAIEX 54
CORDROGUE 83
CT 142
COPS 443
CRIMORG 116
IXIM 173
ENFOPOL 385
ENFOCUSTOM 100
CYBER 213
JAI 1149

БЕЛЕЖКА

От:	Председателството
До:	Делегациите
Относно:	Проект за доклад до Европейския парламент и националните парламенти за работата на Постоянния комитет за оперативно сътрудничество в областта на вътрешната сигурност (COSI) в периода януари 2022 г. – юни 2023 г.

В съответствие с член 71 от ДФЕС и член 6, параграф 2 от Решение 2010/131/ЕС на Съвета за създаване на Постоянен комитет за оперативно сътрудничество в областта на вътрешната сигурност (COSI), Съветът редовно информира Европейския парламент и националните парламенти за работата на COSI.

Приложено се изпраща на делегациите проект за доклад до Европейския парламент и националните парламенти за работата на COSI в периода януари 2022 г. – юни 2023 г.

Делегациите се приканват да предоставят писмените си бележки по проекта за доклад на адрес cosi.UE2023ES@reper.maec.es, като изпратят копие на cosi@consilium.europa.eu до 22 септември 2023 г.

Председателството възнамерява да поиска одобрение от COSI на заседанието на 5 октомври 2023 г.

Проект за доклад до Европейския парламент и националните парламенти за работата на Постоянния комитет за оперативно сътрудничество в областта на вътрешната сигурност (COSI) в периода януари 2022 г. – юни 2023 г.

Съдържание

1. ОБЩ ПРЕГЛЕД

2. ПОСЛЕДИЦИ ЗА ВЪТРЕШНАТА СИГУРНОСТ ОТ АГРЕСИВНАТА ВОЙНА НА РУСИЯ СРЕЩУ УКРАЙНА

1. Мобилизиране на ЕМРАСТ
2. Картина на заплахите
3. Диалог с Украйна в областта на вътрешната сигурност
4. Налагане на санкции

3. ТЕХНОЛОГИЧНО РАЗВИТИЕ

1. Група на високо равнище относно достъпа до данни за целите на ефективното правоприлагане
2. Иновационен център на ЕС за вътрешна сигурност
3. Досиета в цифровата област

4. БОРБА С ТЕЖКАТА И ОРГАНИЗИРАНАТА ПРЕСТЪПНОСТ

1. ЕМРАСТ
2. Трафик на наркотици
3. Трафик на културни ценности
4. Предизвикателства пред вътрешната сигурност, свързани с миграцията

5. БОРБА С ТЕРОРИЗМА

1. Оценки на заплахите в областта на борбата с тероризма
2. Чуждестранните бойци терористи и Шенгенската информационна система
3. Противодействие на радикализацията

6. УКРЕПВАНЕ НА ВРЪЗКАТА МЕЖДУ ВЪТРЕШНАТА И ВЪНШНАТА СИГУРНОСТ

1. Формализиране на сътрудничеството ПВР/ОПСО
2. Сътрудничество с държави извън ЕС и с международни организации

7. КООРДИНАЦИЯ НА АГЕНЦИИТЕ В ОБЛАСТТА НА ПВР

1. Мрежа на агенциите в областта на ПВР
2. Индивидуални дейности на агенциите в областта на ПВР

1. ОБЩ ПРЕГЛЕД

Постоянният комитет за оперативно сътрудничество в областта на вътрешната сигурност (COSI), предвиден в член 71 от Договора за функционирането на ЕС (ДФЕС), беше създаден в рамките на Съвета през 2010 г.¹ с цел улесняване, насърчаване и засилване на координацията на оперативните действия на органите на държавите членки, компетентни в областта на вътрешната сигурност. По време на тройката председателства на Чешката република, Франция и Швеция COSI продължи да изпълнява мандата си като орган за наблюдение, консултации и вземане на решения, състоящ се от висши представители и експерти от всички държави – членки на ЕС, Комисията и, когато е необходимо, Европейската служба за външна дейност (ЕСВД) и съответните агенции в областта на правосъдието и вътрешните работи (ПВР), като създаде полезни взаимодействия между полицията, митниците, граничната охрана и съдебните органи, както и други съответни участници. COSI играе съществена роля при взаимодействието между стратегическото и оперативното равнище, като осигурява съгласуваност между стратегическите препоръки и оперативните действия, допринасяйки по този начин за изпълнението на Стратегията за Съюза на сигурност². COSI подготвя въпроси, свързани с вътрешната сигурност, които да бъдат разгледани от Съвета в състав „ПВР“, като взема предвид работата на други структури на Съвета. Въпреки че COSI обикновено заседава два пъти на всеки шест месеца за официални заседания и веднъж на всеки шест месеца за неформално заседание, създадена е група за подкрепа на COSI, която да подготвя обсъжданията за COSI и да улеснява работата му на техническо равнище.

¹ 16515/09.

² 10010/20.

По време на отчетния период от януари 2022 г. до юни 2023 г. COSI разглежда приоритетно последиците за вътрешната сигурност от агресивната война на Русия срещу Украйна. Работата по технологичното развитие, включително чрез Иновационния център на ЕС за вътрешна сигурност, продължи и завърши със създаването на група на високо равнище относно достъпа до данни за целите на ефективното правоприлагане. В областта на тежката и организираната престъпност новият цикъл на Европейската мултидисциплинарна платформа за борба с криминални заплахи (EMPACT) за периода 2022 – 2025 г. започна под стратегическото ръководство на COSI, като десет приоритета на ЕС в борбата с престъпността бяха разгледани чрез 15 оперативни плана за действие (ОПД). През отчетния период COSI обърна специално внимание на борбата с незаконния трафик на наркотици. COSI продължи да следи развитието на събитията, свързани с тероризма, отправяйки редовни препоръки въз основа на променящата се картина на заплахите и обръщайки специално внимание на въпроса за радикализацията. Друга важна област на работа е връзката между вътрешната и външната сигурност, включително чрез съвместни заседания с Комитета по политика и сигурност (КПС), включващи дискусии относно създаването на новия пакт в областта на общата политика за сигурност и отбрана (ОПСО) и гражданската мисия в Молдова. И накрая, COSI наблюдава дейностите на агенциите в областта на ПВР и на тяхната мрежа, като спомага за създаването на полезни взаимодействия и допринася за осигуряване на последователност в работата им.

2. ПОСЛЕДИЦИ ЗА ВЪТРЕШНАТА СИГУРНОСТ ОТ АГРЕСИВНАТА ВОЙНА НА РУСИЯ СРЕЩУ УКРАЙНА

Продължаващата агресивна война на Русия срещу Украйна буди сериозна загриженост за COSI през целия мандат на тройката председателства, тъй като войната има потенциала да предизвика нови и да изостри съществуващите заплахи за вътрешната сигурност на Съюза.

2.1 Мобилизиране на ЕМРАСТ

През март 2022 г. държавите членки бяха приканени да мобилизират ЕМРАСТ за улесняване на оперативното сътрудничество за противодействие на заплахите, породени от войната. Предложението на френското председателство и на Европейската комисия беше подкрепено на извънредното заседание на Съвета от 28 март, на което беше въведена „ускорена процедура“ за адаптиране, когато е необходимо, на съществуващите ОПД на ЕМРАСТ, за укрепване на разузнавателната картина и за наблюдение на променящата се ситуация и свързаните с нея оперативни ответни действия. Промените, предложени от ръководителите на ОПД и одобрени от COSI, включваха създаването на нови оперативни действия, свързани с трафика на хора, високорисковите престъпни мрежи, синтетичните наркотици и финансовите средства с престъпен произход, изпирането на пари и възстановяването на активи.

2.2 Картина на заплахите

По време на войната COSI редовно получава актуална информация относно променящата се картина на заплахите. През април 2022 г. Европол и Frontex очертаха основните заплахи за сигурността, произтичащи от войната, в рамките на своята компетентност, а френското председателство предостави допълнителна глобална оценка на криминалните заплахи в контекста на войната, включително трафика на хора, трафика на културни ценности, трафика на огнестрелни оръжия, киберзаплахите и разпространението на дезинформация, повторното активиране на престъпни мрежи, присъствието на чуждестранни бойци, използващи насилствен екстремизъм, от двете страни на конфликта, както и заплахите по външните граници на ЕС. Държавите членки бяха насърчени да споделят всички съответни разузнавателни данни, за да се даде възможност на агенциите в областта на ПБР, включително Европол, Евроюст и Frontex, да извършват надлежен мониторинг и оценка на ситуацията.

По време на заседанието на COSI през септември 2022 г. Комитетът взе под внимание съвместния документ на мрежата на агенциите в областта на ПБР относно техния принос към солидарността на ЕС с Украйна³. През май 2023 г. COSI отбеляза изготвения от Европол доклад за оценка, в който се посочва нарастване на кибератаките и дейностите по изпирание на пари вследствие на войната. Държавите членки продължават да изразяват загриженост относно средносрочния и дългосрочния потенциал за трафик на огнестрелни оръжия. Поради това мониторингът на оперативните промени и потенциалните бъдещи рискове продължава да бъде приоритет за COSI.

2.3 Диалог с Украйна в областта на вътрешната сигурност

Необходимостта от структуриран диалог с украинските власти за засилване на оперативното сътрудничество беше изтъкната на неформалното заседание на министрите на вътрешните работи през юли 2022 г. и потвърдена на неформалното заседание на COSI по време на чешкото председателство през юли 2022 г. Обменът на информация във връзка с функционирането на системата за контрол на огнестрелните оръжия, създаването на цялостна система за защита на критичната инфраструктура и сигурността на границите бяха определени като приоритетни области на сътрудничество с Украйна.

През ноември 2022 г., след среща с украинското министерство на вътрешните работи, координаторът на ЕС за борбата с тероризма (КБТ на ЕС), Комисията, ЕСВД, Европол и Frontex информираха COSI за последните събития във връзка с диалога с Украйна в областта на вътрешната сигурност. Държавите членки приветстваха рамката на структурирания диалог с Украйна и подробната таблица за действие, изготвена от председателството, относно последиците от войната за вътрешната сигурност като практически инструмент за улесняване на последващите действия по работните направления, който беше актуализиран за заседанието на COSI през май 2023 г.

През февруари 2023 г. COSI получи актуална информация относно потенциалната терористична заплаха, като се съсредоточи върху потенциалните рискове, дължащи се на завръщането на чуждестранни доброволци. През май 2023 г. COSI взе под внимание развоя на събитията, включително съставянето на списък с действия за борба с отклоняването на огнестрелни оръжия и други малки оръжия и леки въоръжения в контекста на агресивната война на Русия срещу Украйна, изготвен съвместно от Комисията и ЕСВД, включително редовното предоставяне на Европол на информация за изгубени и откраднати огнестрелни оръжия в Украйна. Освен това Европол получи достъп до базата данни iArms на Интерпол, което бележи важна стъпка напред.

COSI ще следи непрекъснато развитието на диалога с Украйна в областта на вътрешната сигурност и постигнатия напредък в изпълнението на конкретните действия.

³ 8065/23, 11905/1/22.

2.4 Налагане на санкции

По време на чешкото председателство COSI подчерта потенциала за заобикаляне на санкциите от страна на Русия и Беларус и необходимостта от налагане на ефективни санкции. Потенциалът за фрагментирано прилагане на санкциите в държавите членки беше проблемна област, като се имат предвид различните правомощия на националните органи и рискът от несъгласувано тълкуване на санкциите. COSI приветства предложението на Комисията нарушаването на санкциите да бъде включено в списъка на престъпленията, установени на равнището на ЕС, съгласно член 83 от ДФЕС⁴.

COSI приветства приноса на Европол чрез операцията OSCAR (с подкрепата на общността ЕМПАСТ чрез оперативно действие на оперативния план за действие за финансови средства с престъпен произход, изпиране на пари и възстановяване на активи), която подкрепя финансовите разследвания на държавите членки, насочени срещу активи от престъпна дейност, притежавани от физически и юридически лица, на които са наложени санкции във връзка с руското нашествие в Украйна. COSI обсъди и потенциала на Европол да допринесе за анализа на тенденциите и моделите във връзка със заобикалянето на санкциите, включително обмена на информация с частния сектор. Държавите членки посочиха, че би било добре да се направи картографиране на различни инициативи/форуми/срещи, свързани с прилагането на санкциите на равнище ЕС, включително създаването на мрежа за сътрудничество между компетентните правоприлагащи органи и съдебните органи.

⁴ 9641/22.

3. ТЕХНОЛОГИЧНО РАЗВИТИЕ

Справянето с предизвикателствата за вътрешната сигурност в свят, който става все по-зависим от технологиите и цифровизацията, е хоризонтална тема в дневния ред на COSI.

3.1 Достъп до данни за целите на ефективното правоприлагане

Съхраняването и достъпът до значима информация, анализирането ѝ и предприемането на действия във връзка с нея в рамките на законоустановени правомощия и при спазване на основните права са основен елемент от работата по правоприлагането. Това се изостря от използването на технологичното развитие от престъпниците, както се подчертава от операциите срещу EncroChat и Sky ECC. От съществено значение е да се гарантира, че наказателноправните системи и правоприлагащите органи имат достъп до данни в цифрова среда, подобно на достъпа им офлайн.

По време на френското председателство френското министерство на вътрешните работи организира проява относно достъпа до данни, която се проведе в Париж на 21 април 2022 г. (първо издание на „Forum des îles“). Целта на този симпозиум беше да се разгледа по открит начин и с всички участващи заинтересовани страни (полицейски и съдебни органи, членове на ЕП, магистрати, гражданското общество, частния сектор и др.) въпросът за достъпа до данни от страна на полицейските и съдебните органи в контекста на цифровата трансформация на обществото. На симпозиума беше изтъкнато предизвикателството, пред което са изправени властите, да са в крак със събитията и да предоставят ефективни отговори онлайн, спешната необходимост всички заинтересовани страни да разполагат с по-голяма правна сигурност и рамка, адаптирана към настоящото и бъдещото технологично развитие, трудностите при анализа на големите информационни масиви на равнището на държавите членки и необходимостта от изграждане на обща европейска полицейска култура за ефективно справяне с тези проблеми. Обсъжданията показаха също така, че е възможен диалог, извън различията в подхода, и че защитата на основните права е обща цел. Участниците се съгласиха, че такава неформална и открита рамка за дискусии е от съществено значение за възстановяване на доверието между заинтересованите страни и за изграждане на европейски консенсус относно достъпа до данни. Въз основа на тези обсъждания шведското председателство организира второто издание на този неформален форум в Балста на 27 април 2023 г.

Освен това по време на неформалното заседание на министрите на правосъдието и вътрешните работи от 26 януари 2023 г. шведското председателство започна дебат относно предизвикателствата, свързани с достъпа до цифрови данни за целите на борбата с престъпността. Целта на инициативата „Going Dark“ е да се подкрепят принципите на правовата държава, като се обърне внимание на нарастващото предизвикателство пред съдебните и правоприлагащите органи да получат достъп до информация и доказателства например в криптирана комуникация, да се засили международното сътрудничество, за да се гарантира, че законният достъп до доказателства е възможен и при трансграничния характер на цифровите услуги, да се разработи ясна рамка за съхраняване на данни, да се разработят ефективни инструменти и методи за справяне с нестабилността на електронната информация и да се преодолеят опасенията, свързани с компетентността, породени от загубата на местоположение.

По време на неформалното заседание на Съвета по правосъдие и вътрешни работи през януари 2023 г. министрите обсъдиха необходимостта от създаване на специален форум за справяне с нарастващите предизвикателства пред правоприлагащите органи при изпълнението на функциите им и възложиха на COSI да представи конкретни предложения. Шведското председателство изготви предложение за създаване на група на високо равнище, председателствана съвместно от председателството и Комисията, включително обзорен документ, в който допълнително се определя мандатът на тази група⁵ за обсъждане на неформалното заседание на COSI от 30 – 31 март. След официалното решение на Комисията за създаване на групата, на 19 юни 2023 г. се проведе първото пленарно заседание на групата на високо равнище относно достъпа до данни за целите на ефективното правоприлагане. Очаква се групата да приключи работата си до средата на 2024 г.

3.2 Иновационен център на ЕС за вътрешна сигурност

Иновационният център на ЕС за вътрешна сигурност е мрежа за сътрудничество под стратегическото ръководство на COSI, която работи за координиране на инициативите за иновации между агенциите в областта на ПБР и за разпространение на ефективни решения в подкрепа на работата на участниците в областта на вътрешната сигурност в ЕС и неговите държави членки. COSI следи напредъка на Центъра от самото му създаване, като редовно получава актуална информация от съпредседателите на ръководната група на Центъра и агенциите в областта на ПБР, участващи в неговите дейности, и като предоставя форум, на който държавите членки да споделят своите идеи за Центъра.

⁵ 8281/23.

През септември 2022 г. съпредседателите на ръководната група на Центъра представиха годишния доклад за 2021 г., като подчертаха постиженията спрямо приоритетите на COSI, като например наблюдение на тъмната мрежа (даркнет), изкуствения интелект (ИИ) и криптирането. Европол представи резултатите от годишната проява на Центъра за 2022 г. На заседанието му през ноември 2022 г. на COSI беше представено картографиране на общата иновационна картина, предоставена от Центъра.

През февруари 2023 г. COSI взе под внимание годишния доклад за 2022 г. и многогодишното планиране на дейностите на Иновационния център за периода 2023 – 2026 г. и потвърди набелязаните приоритети. Комисията беше приканена да представи повече информация относно наличните средства на ЕС за научни изследвания и иновации. Държавите членки бяха насърчени да включат съответните проекти под егидата на Центъра. Агенциите в областта на ПБР бяха приканени да обмислят заделянето на средства за Центъра в своите дейности по бюджетно програмиране през 2024 г. и след това. През май 2023 г. COSI одобри новия състав на ръководната група на Центъра, като Испания и Унгария председателстваха съвместно групата в продължение на девет последователни месеца, заедно с Комисията.

COSI непрекъснато подчертава значението на участието на държавите членки в Центъра. Приносът на специалистите от държавите членки е от жизненоважно значение за успешното определяне на приоритетите на Центъра, за осигуряването на по-стабилно финансиране за неговите дейности и за осигуряването на човешки ресурси, главно чрез командировани служители.

3.3 Досиета в цифровата област

Поради нарастващото разпространение на цифрови политики в множество сектори и потенциалните последици, които те могат да имат върху вътрешната сигурност, за COSI е от интерес състоянието на няколко хоризонтални цифрови досиета, които се договарят в рамките на сектора на ПБР и извън него.

На неформалното заседание на COSI през юли 2022 г. чешкото председателство организира работна сесия относно технологиите за откриване на нови и известни материали, съдържащи сексуално насилие над деца, и сприятеляване с цел сексуална злоупотреба с деца в некриптирана и криптирана комуникация. Държавите членки подчертаха значението на борбата срещу сексуалното насилие над деца и взаимосвързания характер на онлайн и офлайн средата.

На заседанието на COSI през ноември 2022 г. чешкото председателство представи подробен преглед на актуалното състояние на цифровите досиета. Председателството информира делегациите и за резултатите от конференцията на председателството относно онлайн измерението на борбата с тероризма, която се проведе на 15 – 16 септември 2022 г. в Прага, и за това, че проектът за заключения относно плана за действие за европейското пространство в областта на криминалистиката 2.0 ще бъде представен на Съвета за одобрение⁶.

COSI продължи да получава редовно актуална информация относно състоянието на цифровите досиета по време на шведското председателство. По време на заседанието на COSI през февруари 2023 г. председателството подчерта необходимостта държавите членки да консолидират позициите си в областта на вътрешната сигурност в рамките на други подготвителни органи на Съвета, например гласът на общностите в областта на ПБР да бъде чул в обсъжданията на Законодателния акт за изкуствения интелект, които се провеждат в работна група „Телекомуникации и информационно общество“, и подчерта значението на по-доброто интегриране на съображенията, свързани с вътрешната сигурност, в цялостната регулаторна рамка.

Обсъжданията продължиха на заседанието на COSI през май 2023 г. с презентация на Европол относно ИИ от гледна точка на правоприлагането, като акцентът беше поставен върху създаването на лабораторна среда за обучение, разработване и валидиране на инструменти с ИИ, рисковете и възможностите, свързани с използването на ChatGPT и други големи езикови модели⁷, и стартирането на рамка (рамката „AP4AI“) за принципите за отчетност за ИИ⁸. Държавите членки подкрепиха създаването на лабораторна среда, като същевременно посочиха необходимостта от общ стратегически подход в тази област.

⁶ 7152/23.

⁷ 8535/23.

⁸ <https://www.ap4ai.eu>

4. БОРБА С ТЕЖКАТА И ОРГАНИЗИРАНАТА ПРЕСТЪПНОСТ

4.1 ЕМРАСТ

Европейската мултидисциплинарна платформа за борба с криминални заплахи (ЕМРАСТ) се бори с най-значимите заплахи, породени от организираната и тежката престъпност, която засяга ЕС. ЕМРАСТ укрепва стратегическото и оперативното сътрудничество между националните органи, институциите и органите на ЕС и международните партньори. Платформата е мултидисциплинарен инструмент, който се ръководи от разузнаването и функционира в рамките на четиригодишни цикли с акцент върху общите приоритети на ЕС в борбата с престъпността. ЕМРАСТ разработва, прилага и проследява 15 двугодишни оперативни плана за действие (ОПД) в съответствие с 10-те приоритета на ЕС в областта на престъпността: високорискови престъпни мрежи, кибератаки, трафик на хора, сексуална експлоатация на деца, контрабанда на мигранти, трафик на наркотици, измами, икономически и финансови престъпления, организирани престъпления против собствеността, престъпления против околната среда и трафик на огнестрелни оръжия. ОПД се изготвят в съответствие с предварително определени общи хоризонтални стратегически цели.

През 2022 г. се навършиха 10 години от създаването на ЕМРАСТ – повод, отбелязан от френското председателство на работен обяд на COSI. Държавите членки похвалиха ЕМРАСТ като ефикасен и ефективен инструмент за борба с организираната и тежката международна престъпност. Те приветстваха гъвкавостта на платформата и призоваха за допълнителни усилия за опростяване на нейната методика. Френският координационен екип на ЕМРАСТ организира семинар за постигане на по-добро интегриране на общите хоризонтални стратегически цели в ОПД на ЕМРАСТ. Европейската комисия също така засили своята подкрепа за ЕМРАСТ, по-специално чрез допълнително съгласуване на съответните стратегии, програми или планове за действие на ЕС с ЕМРАСТ и чрез увеличаване на финансовата подкрепа по линия на фонд „Вътрешна сигурност“ (ФВС).

По време на чешкото председателство механизмът за докладване на ЕМРАСТ беше преразгледан, за да се намали административната тежест, свързана с докладването, да се рационализира събирането на данни, да се обхванат основните резултати и да се разсъждава върху последните новости, като например създаването на координатори на общи хоризонтални стратегически цели. Освен това механизмът за споделяне на ОПД с имащите отношение трети държави и заинтересовани страни беше преразгледан, за да се отрази нарастващият интерес на партньорите да участват в ЕМРАСТ.

Заклученията на Съвета относно трайното установяване на цикъла на политиката на ЕС за борба с организираната и тежката международна престъпност: ЕМРАСТ 2022+⁹ и Заклученията на Съвета за определяне на приоритетите на ЕС в борбата срещу тежката и организираната престъпност за ЕМРАСТ 2022 – 2025 г.¹⁰ бяха преразгледани на 9 март 2023 г., за да се обмисли възможността за включване на нови оперативни действия и изменение на съществуващите действия в случай на възникване на определени ситуации/заплахи (като например войната в Украйна или COVID-19), както и за да се позволи въвеждането на двугодишни ОПД.

Шведското председателство преразгледа мандата на ЕМРАСТ, за да отрази последните промени в ЕМРАСТ, като например въвеждането на двугодишни ОПД от 2024 г. нататък, съвместна комуникационна стратегия, възможността за адаптиране на ОПД при извънредни ситуации/заплахи, както и за изясняване на терминологията и ролите и отговорностите на различните участници¹¹.

На заседанието на COSI през май 2023 г. шведското председателство посочи резултатите от оперативните планове за действие на ЕМРАСТ за 2022 г.¹²

4.2 Трафик на наркотици

Трафикът на наркотици има сериозни последици за вътрешната сигурност на Европейския съюз и здравето на неговите граждани, а замесените престъпни групи са разработили трансгранични структури в цяла Европа, възползвайки се от морския транспорт и иновативните технологии за пренасяне и пускане на пазара на незаконни наркотици и улесняване на други видове престъпления. Тройката председателства определи трафика на наркотици като свой приоритет и организира тематични обсъждания по темата.

На срещите на групата за подкрепа на COSI и COSI през януари и февруари 2022 г. обсъжданията се съсредоточиха върху актуалното състояние на трафика на наркотици в Европа. В изказванията на Комисията и агенциите в областта на ПБР беше обърнато внимание на текущия проект за наблюдение на даркнет в рамките на Иновационния център на ЕС за вътрешна сигурност и съответните операции като Encrochat. Държавите членки изразиха загриженост във връзка с ускоряването на „юберизацията“ на наркотиците и ролята на криптовалути в това отношение, като подчертаха, че отново и отново се връщат темите, свързани с правоприлагането в цифровата среда.

⁹ 7100/23.

¹⁰ 7101/23.

¹¹ 8975/23.

¹² https://www.consilium.europa.eu/media/65450/2023_225_empact-factsheets-2022_web-final.pdf

През март 2022 г. министрите изразиха готовността си да засилят диалога с трети държави и регионални структури (ЕС – Западни Балкани, ЕС – Латинска Америка и др.), по-специално като подкрепят създаването на Латиноамериканския комитет по вътрешна сигурност (CLASI) и неговата специална работна група за борба с наркотиците, насочена към борба с трафика на наркотици.

Въз основа на това през април 2022 г. делегациите отново обсъдиха борбата с трафика на наркотици. Frontex направи презентация относно морското наблюдение и проследяването на плавателните съдове в борбата с трафика на наркотици. Френското председателство обсъди връзката между трафика на наркотици и неговия финансов компонент, като предложи създаването на обща база данни, която да съдържа IBAN на банковите сметки, използвани за престъпни дейности.

На неформалната среща на COSI във Франция държавите членки участваха в интерактивно оперативно обсъждане на четирите основни работни направления, свързани с трафика на наркотици, разработени по време на френското председателство: трафик по море, онлайн трафик, изземване и конфискация на активи от престъпна дейност и международно сътрудничество. Като бяха взети предвид Стратегията и Планът за действие на ЕС относно наркотиците за периода 2021 – 2025 г.¹³, през май 2022 г. беше изготвена „Пътна карта за борба с трафика на наркотици“, съдържаща таблица, в която са събрани резултатите/оперативните мерки, наредени по време на френското председателство.

Обсъжданията по темата за трафика на наркотици продължиха и през чешкото председателство. На заседанието на COSI през септември 2022 г. председателят на хоризонтална работна група „Наркотици“ представи приоритетите на председателството, като наблегна на подход, основан на факти и на правата на човека, както и на аспекти, свързани със здравето и превенцията. COSI обсъди два въпроса: трафика във виртуалната среда и чрез пощенски колет, както и новите метамфетаминови тенденции в Европа.

През май 2023 г. шведското председателство включи в дневния ред разкриването на незаконен трафик на едро на наркотици и прекурсори на наркотични вещества на входните и изходните пунктове на ЕС¹⁴. Обсъжданията засегнаха следните теми: необходимостта от съсредоточаване на усилията както върху големите, така и върху малките пристанища, наличието на престъпни мрежи в пристанищата и необходимостта от скрининг на служителите в пристанищата, нарастващата заплаха от измами с пинкодове и необходимостта от подобряване на публично-частните партньорства с пристанищните дружества. По време на това заседание COSI приветства актуализирания мандат на Европейския център за мониторинг на наркотици и наркомании (ЕЦМНН) и последвалото създаване на Агенцията на Европейския съюз по наркотиците (EUDA).

¹³ 14178/20.

¹⁴ 8873/23.

4.3 Трафик на културни ценности

Трафикът на културни ценности беше включен в дневния ред на COSI, за да се повиши осведомеността относно организираните грабежи, незаконния трафик, продажбата и унищожаването на културно наследство при въоръжени конфликти и да се подпомогне текущата работа на Комисията. Групата за подкрепа на COSI разгледа темата през януари 2022 г., а държавите членки допринесоха за изготвянето от страна на Комисията на европейския план за действие относно трафика на културни ценности, публикуван през декември 2022 г.¹⁵ След това през май 2022 г. *Office Central de lutte contre le trafic des biens culturels* (ОСВС) на френската национална криминална полиция представи своя полицейски регистър на културните ценности, а Нидерландия представи своя цифров регистър. COSI изрази широка подкрепа за укрепване на капацитета на мрежата CULTNET на ЕС чрез създаване на постоянно звено за контакт/кореспондент, което да подпомага управлението на мрежата и нейното взаимодействие с други субекти.

Агресивната война на Русия срещу Украйна още по-ясно открие необходимостта от справяне с трафика на културни ценности. Възможното безпрецедентно унищожаване и трафик на украински културни ценности бяха обсъдени на неформалното заседание на COSI по време на френското председателство. На срещата бяха изтъкнати възможните извънредни мерки, които Съюзът би могъл да предприеме, за да предотврати това, включително чрез подкрепа за „извънреден червен списък“ (който да бъде изготвен от Международния съвет на музеите в сътрудничество с украинското правителство), както и включването на специална категория в списъка със санкции за Русия. Във връзка с това бяха обсъдени потенциалните роли на плана за действие на ЕС за борба с трафика на културни ценности, мрежата CULTNET и засилването на оперативните действия в рамките на ЕМПАСТ.

По време на чешкото председателство COSI имаше възможността да изслуша представянето от командването на италианските карабинери, отговарящо за опазването на културното наследство, на базата данни „Леонардо“ за борба с трафика на културни ценности. По време на шведското председателство през юни 2023 г. бяха приети Заключения на Съвета относно борбата с трафика на културни ценности¹⁶ въз основа на плана за действие на ЕС за борба с трафика на културни ценности, приет от Комисията през декември 2022 г.

¹⁵ 16107/22.

¹⁶ 10249/23.

4.4 Предизвикателства пред вътрешната сигурност, свързани с миграцията

През март 2022 г. френското председателство организира семинар, свързан с външното измерение на миграцията, като продължение на първоначалните обсъждания на цифровото измерение на контрабандата на мигранти, които се проведеха на заседанието на COSI през ноември 2021 г. През май 2022 г. делегациите обмениха мнения за мониторинга на оперативните мерки в отговор на контрабандата на мигранти.

По време на чешкото председателство COSI подкрепи по-твърдия отпор на увеличаването на контрабандата на мигранти през 2022 г. COSI отбеляза, че ключови елементи в борбата с контрабандата на мигранти са поддържането на цялостна разузнавателна картина и засиленият обмен на информация със съответните участници в Съюза и извън него, действията във връзка с поликриминалното и цифровото измерение на контрабандата на мигранти, както и с нарастващото насилие в мрежите за контрабанда на мигранти. Резултатите от това обсъждане бяха представени на Съвета през декември 2022 г.

През септември 2022 г. COSI, подкрепен от работна група „Външни аспекти на убежището и миграцията“, обсъди цялостно предизвикателствата, свързани с миграцията и вътрешната сигурност по пътя на коприната. Държавите членки подчертаха, че миграционната ситуация се променя и че е от първостепенно значение да се разполага с добра разузнавателна картина за цялостната ситуация, като се поставя акцент върху мрежите за трафик, които биха могли да използват миграционните потоци по този маршрут. Държавите членки подчертаха, че всеобхватният подход към миграцията и/или предотвратяването на съответните заплахи за сигурността налага да се работи не само във вътрешна, но и във външна перспектива и изисква функциониращи отношения с държавите по маршрута. Те изтъкнаха и предизвикателствата, свързани с конкретни миграционни маршрути, по-специално миграцията от Афганистан и Западните Балкани.

5. БОРБА С ТЕРОРИЗМА

По време на председателствата от тройката COSI продължи да отдава приоритет на борбата с тероризма и предостави стратегически насоки за оперативното сътрудничество с цел подпомагане на предотвратяването и борбата с тероризма на равнище ЕС.

5.1 Оценки на заплахите в областта на борбата с тероризма

Всяко шестмесечие COSI одобрява препоръки, произтичащи от редовно актуализираната оценка на ЕС на заплахите в областта на борбата с тероризма, въз основа на ситуационния анализ, извършван от Европол и от Центъра на ЕС за анализ на информация. Препоръките, одобрени от COSI през май 2023 г., отразяват предишните констатации, в които се докладва, че равнището на заплахата в ЕС остава непроменено, като същевременно се подчертава необходимостта от действия във връзка с насилническият екстремизъм и тероризма във всичките им форми, като се взема предвид нарастващата поляризация в обществото. Препоръките обхващат и потенциалните средносрочни и дългосрочни заплахы, породени от руската агресивна война в Украйна, и нарастващата заплахата от насилническият крайнодесен екстремизъм.

По отношение на насилническият крайнодесен екстремизъм COSI взе под внимание на заседанието си през май 2023 г. прегледа на работна група „Тероризъм“ и одобри актуализация на работните направления, за да се зададе посока на продължаващите усилия за справяне с тази заплахата.

5.2 Чуждестранните бойци терористи и Шенгенската информационна система (ШИС)

ШИС е най-голямата система за обмен на информация, с която разполагат правоприлагащите органи за целите на сигурността и управлението на границите в Европа. По време на предишната тройка председателства беше одобрен процес за оценка и евентуално въвеждане на информация от трети страни или държави членки относно граждани на трети държави, за които се подозира, че са терористи джихадисти (чуждестранни бойци терористи). Този координиран подход беше преразгледан след две години, като беше взет предвид натрупаният практически опит, с цел привеждане в съответствие с изменения регламент за Европол, както и с изменения регламент за ШИС – полицейско сътрудничество. Въз основа на работата в работна група „Тероризъм“ през февруари 2023 г. COSI одобри преразгледан координиран подход.

5.3 Противодействие на радикализацията

По искане на Европейския съвет от 2020 г. за засилване на мерките за предотвратяване на радикализацията и за справяне с идеологиите, стоящи зад тероризма и насилническият екстремизъм, борбата с радикализацията се превърна в ключов приоритет по време на френското председателство, като COSI служеше като форум, на който държавите членки да споделят своя опит и най-добри практики в тази област. Държавите членки обсъдиха национални мерки, включително законодателни, за предотвратяване на радикализацията¹⁷ и подготовката за прилагането на Регламента относно справянето с разпространението на терористично съдържание онлайн. Беше обърнато внимание на областите, където още има какво да се подобри, включително необходимостта да се предприемат повече проучвания на терен, за да се разберат по-добре екосистемите на радикализацията и да се гарантира, че религиозното образование и обучение са в съответствие с основните права и европейските ценности. Бяха изтъкнати и трудностите при идентифицирането на насилнически крайнодесни екстремисти и на съдържание, което е на границата на допустимото. Бяха обсъдени няколко инструмента и инициативи, с които разполагат държавите членки, включително центърът за знания на ЕС за укрепване на политиката на ЕС за предотвратяване и противодействие на радикализацията, водеща до насилнически екстремизъм и тероризъм, който Комисията създава. Държавите членки изразиха подкрепа за създаването на център за знания на ЕС, който да подкрепя оперативните им нужди чрез определяне на приоритети.

Борбата с радикализацията беше основна тема и на неформалното заседание на COSI по време на френското председателство, където държавите членки изслушаха разказите на две жертви на радикализация и се запознаха с представяне на борбата с екстремистките екосистеми, които играят роля в радикализацията на мюсюлманските общности и насилническите крайнодесни екстремисти.

COSI също така наблюдава плана за действие за борба с тероризма и неговото изпълнение и през май 2022 г. одобри опростената „Процедура за засилени проверки за сигурност на лица, които преминават или са преминали външните граници на ЕС след събитията в Афганистан“.

¹⁷ 9997/22.

6. УКРЕПВАНЕ НА ВРЪЗКАТА МЕЖДУ ВЪТРЕШНАТА И ВЪНШНАТА СИГУРНОСТ

През последните години заплахите за вътрешната сигурност придобиват все по-голямо транснационално измерение. Хибридните заплахи и киберзаплахите, радикализацията и тероризмът, незаконната миграция, подпомагана от престъпни мрежи, и организираната престъпност представляват заплахи с неоспоримо външно измерение. Ето защо COSI обсъжда необходимостта от насърчаване на връзката между вътрешната и външната сигурност чрез засилен диалог със съответните партньори в тази област. Избухването на война на външните граници на ЕС и потенциалното ѝ въздействие върху вътрешната сигурност на Съюза породиха ново усещане за неотложност на този диалог по време на председателствата от настоящата тройка.

6.1 Формализиране на сътрудничеството ПБР/ОПСО

ОПСО дава възможност на Европейския съюз да поеме водеща роля в мироопазващите операции, предотвратяването на конфликти и укрепването на международната сигурност. През 2018 г. държавите членки постигнаха съгласие по Пакта относно гражданското измерение на ОПСО, с който се застъпват гражданските аспекти на мисиите по линия на ОПСО и се цели подсилване на капацитета на ЕС за укрепване на полицията, правовата държава и гражданската администрация в нестабилни и конфликтни условия чрез по-добро сътрудничество с други инструменти на ЕС, включително участниците в областта на ПБР¹⁸. Засилването на сътрудничеството между ориентираното навън гражданско измерение на ОПСО и ориентираното навътре ПБР – две свързани, но различни измерения на връзката между вътрешната и външната сигурност, е важна крачка към изграждането на устойчив и дългосрочен подход към вътрешната сигурност на Съюза.

В тази посока работи както COSI, така и групата за подкрепа на COSI. През април 2022 г. бяха проведени две неформални заседания на Комитета за гражданските аспекти на управлението на кризи (CIVCOM) съвместно с групата за подкрепа на COSI с цел постигане на напредък по досиетата относно миниконцепциите за гражданските мисии по линия на ОПСО, свързани с организираната престъпност. Тези миниконцепции дават основата за по-разширена реакция на предизвикателствата в областта на сигурността в съответствие с Пакта относно гражданското измерение на ОПСО. На заседанието бяха обсъдени миниконцепции, свързани с културното наследство, предизвикателствата пред сигурността, свързани с незаконната миграция, киберсигурността и киберпрестъпността, борбата с тероризма и предотвратяването на радикализацията и насилническият екстремизъм. По-късно групата за подкрепа на COSI доразви допълнителна миниконцепция за подкрепа по линия на гражданското измерение на ОПСО за приемащите държави в борбата с престъпленията против околната среда и намаляването на отпечатъка на силите за вътрешна сигурност върху околната среда.

¹⁸ 14305/18.

Сътрудничеството ПВР/ОПСО беше допълнително засилено през февруари 2023 г., когато по време на шведското председателство за първи път от септември 2021 г. насам се проведе съвместно заседание на COSI и КПС. На заседанието централен въпрос беше необходимостта от засилено сътрудничество ПВР/ОПСО за справяне със заплахите за сигурността във вътрешно и външно измерение, като се взема предвид агресивната война на Русия срещу Украйна. Бяха набелязани няколко инструмента за засилено сътрудничество, включително необходимостта общността на ПВР, в съответствие със своя мандат, ресурси и оперативни нужди, да засили ролята си в новия Пакт относно гражданското измерение на ОПСО, както и в планирането и прегледа на мисиите по линия на ОПСО. Впоследствие делегатите на групата за подкрепа на COSI бяха поканени да участват в обсъжданията на CIVCOM относно създаването на гражданска мисия по линия на ОПСО в Молдова¹⁹ и новия Пакт относно гражданското измерение на ОПСО, договорен през май 2023 г., с който се засилва ролята на участниците в областта на ПВР в мисиите по линия на ОПСО²⁰.

COSI редовно получава актуална информация за потенциалните области на подкрепа от страна на ПВР за мисиите по линия на ОПСО и работата, извършена от тези мисии за противодействие на заплахите за вътрешната сигурност. Сред мисиите от интерес за COSI са EUCAP Niger, EUAM Ukraine и новата EUPM Moldova. Мисиите по линия на ОПСО участват в ОПД на ЕМРАСТ (трафик на хора, контрабанда на мигранти, високорискови престъпни мрежи и трафик на огнестрелни оръжия). Като се има предвид положителният опит, вероятно ще се търси по-нататъшно участие на мисиите.

6.2 Сътрудничество с държави извън ЕС и с международни организации

COSI получава актуална информация за събитията, свързани с вътрешната сигурност и общността на ПВР в държави извън ЕС и международни организации, както и за диалозите, които са в ход в това отношение с държави, групи държави и организации. COSI отбелязва присъствието на задгранични станции за обслужване на китайската полиция в няколко държави членки, заключенията от международната конференция на министрите ЕС – БИСА в Лисабон от 13 и 14 февруари 2023 г.²¹ и съвместната декларация от 2022 г. на ЕС и Латиноамериканския комитет по вътрешна сигурност (CLASI)²².

¹⁹ 10790/23.

²⁰ 9588/23.

²¹ 7052/23.

²² 6762/22.

COSI редовно получава актуална информация за срещите на висши служители от Европейския съюз и Интерпол (SOMEI)²³. Сред темите, засегнати на тези срещи по време на тройката председателства, бяха войната в Украйна, предпазните процедури за червени бюлетини, сексуалното насилие над деца и трафикът на културни ценности.

7. КООРДИНАЦИЯ НА АГЕНЦИИТЕ В ОБЛАСТТА НА ПБР

7.1 Мрежа на агенциите в областта на ПБР (JHAAN)

Всяка година агенциите на Съюза, председателстващи Мрежата на агенциите в областта на правосъдието и вътрешните работи (JHAAN), предоставят на COSI актуална информация за дейностите си през предходната година и представят своите приоритети за следващата година. През 2022 г. Frontex представи доклада за дейността за 2021 г. Тъй като JHAAN отбеляза десетата си годишнина, COSI се възползва от повода да направи оценка на работата на мрежата и да предложи препоръки. В началото на 2023 г. COSI взе под внимание годишния доклад за 2022 г., представен от CEPOL, и приоритетите на председателството на мрежата на Агенцията на ЕС в областта на убежището (EUAA) за 2023 г., сред които са цифровизацията, Зеленият пакт, предоставянето на информация в ситуации на смесена миграция, киберсигурността и комуникацията и популяризирането на JHAAN²⁴.

7.2 Индивидуални дейности на агенциите в областта на ПБР

Агенциите в областта на ПБР редовно информираха COSI за своите индивидуални дейности. Сред темите, по които COSI получи информация, са преразглеждането на мандата на Европол, резултатите от 18-ата годишна среща на мрежата на съвместните екипи за разследване в Евроюст от 5 и 6 октомври 2022 г.²⁵ и заключенията на срещата на ръководителите на европейските полицейски служби в Европол от 4 и 5 октомври 2022 г. Освен това COSI взе под внимание презентациите на CEPOL относно оценката на стратегическите потребности от обучение на ЕС (EU-STNA), която има за цел да определи стратегическите приоритети за обучение на равнище ЕС за правоприлагащата общност за периода 2022 – 2025 г., както и на Frontex относно функционирането на регионалните морски информационни центрове.

²³ 8370/23, 14860/22, 10220/22.

²⁴ 5608/23.

²⁵ 16201/22.